

Naša pot

Naš list je podpiral preosnovno tržaškega občinskega odbora, to je vstop tudi predstavnikov italijanske socialistične stranke v neposredno vodstvo tržaških občinskih združev, predvsem zaradi dveh razlogov. Prvi je tale: sredinsko-leva politika, ki je danes v Italiji, kot mora vsakdo nepristransko priznati, edina možna in za resnične demokrate sprejemljiva politična alternativa, bi nekako obtičala v zraku in ostala pri svoji teoretični formulaciji, če bi eden izmed glavnih partnerjev ne mogel postati nosilec in hkrati izvajalec njenih programskih točk. To velja toliko bolj za Trst, kjer širokim ljudskim in delavskim plastem ni bilo doslej še nikdar omogočeno - delno tudi po lastni krivdi - da bi neposredno sodelovale pri vodstvu občinskih združev. Socialistična stranka s svojim pristankom na sredinsko-levo politiko in s prevzemanjem oblasti skupno s Kršč. demokracijo in socialnimi demokrati pa dejansko omogoča, da tudi tiste delavske množice, ki so doslej stale ob robu političnega in upravnega dogajanja, enakopravno soodločajo o lastni usodi. Gre torej v bistvu za poglobitev in utrditev demokracije in, kar je najvažnejše, za utrditev demokratičnih institucij.

Drugi razlog, zaradi katerega smo v našem listu podpirali preosnovno tržaškega občinskega odbora, je izrazito tržaškega, a zato nič manj važnega značaja. Vstop socialistov v občinski odbor bi moral namreč pomeniti začetek konca diskriminacijske politike do tržaških Slovencev, kar je ena glavnih značilnosti vse dosedanje politične zgodovine Trsta. Da je temu tako, jasno dokazuje dejstvo, da je bil socialistični odbornik Dušan Hreščak - slovenske narodnosti - izvoljen tudi z glasovi italijanskih krščanskih demokratov in italijanskih socialnih demokratov.

Ker smo zlasti v zadnjih mesecih imeli priložnost ugotoviti, kolikšnim in kakšnim napadom, kolikšemu obrekovanju in podtikanju so bili izpostavljeni poborniki tega političnega preokreta zlasti v vrstah tukajšnje Kršč. demokracije s strani starih in novih fašistov ter nacionalistov, smo smatrali za svojo dolžnost, da vodstvu te stranke javno izrazimo tudi svojo solidarnost.

Po vsem tem, kar smo pravkar napisali, bi nas kdo morda vprašal, ali nismo v protislovju, ko je vendar znano, da Slovencem v Italiji odsvetujemo vključevanje v italijanske vsedržavne stranke in trdimo, da je njihovo mesto v slovenskih političnih organizacijah, v Slovenski skupnosti.

Naj takoj napišemo, da to, kar se je zgodilo na tržaškem županstvu, kar smatramo za pozitivno, prav v ničemer ne spreminja naše sodbe in naših stališč o vprašanju vključevanja Slovencev v italijanske stranke. Bili smo in smo vsak dan bolj prepričani, da pot, za katero se je odločil del naših sonarodnikov, ni politično modra in perspektivno učin-

OSNUTEK ZAKONA O OMIKANEM SOŽITJU

V zadnjih desetih letih so tukajšnje skrajno desničarske in nacionalistične organizacije večkrat uprizorile v Trstu in Gorici demonstracije, ki so se stalno izrodile v protislovensko gonjo. Ob takšnih priložnostih so nahujskane skupine skrajnežev, po večini nedozorela mladina, sramotile slovensko prebivalstvo z žaljivimi pridevki, rjovele nespodobne pesmi ter napadale sedeže slovenskih ustanov. Takšno početje, ki očitno nasprotuje duhu demokratične ureditve in zakonov, ki jo urejajo, so stalno podpihovali in hrabril nekateri desničarski listi, ki so vedno prednjačili v protislovenski gonji. S sramotenjem jezika, kulture in tradicij slovenskega naroda ter z nasilnimi nastopi proti ustanovam naše narodne skupnosti skušajo ti nepoboljšljivi raznarodovalci preplašiti naše ljudi ter jih odvrniti z naravne poti narodnega osveščanja ter izpopolnjevanja v lastni kulturi in tradiciji. Hkrati si ti hujskači obetajo, da bodo s svojim duhovnim in fizičnim nasiljem uničili vsa dosedanja napore prizadevanja slovenskih in italijanskih demokratičnih sil za uresničenje takšnega vzdušja, ki bi omogočilo vzpostavitev trajnega omikane sožitja med obema narodoma, ki tu že stoletja živita drug poleg drugega.

Povrnitev v dobo narodnega preganjanja, za katero se zavzemajo ti nestrpneži, bi pa utegnili imeti tudi nepredvidene politične in gospodarske posledice med sosednjima državama, zlasti še med obmejnima področjema. Vse kaže, da želijo ti razpihovalci narodne nestrpnosti popolnoma izolirati Trst od njegovega naravnega zaledja in sploh od vsega zunanjskega sveta ter ga degradirati na stopnjo provincialnega mesta, ki naj bi nasprotovalo vsaki zamisli o kakršnem koli širšem sodelovanju med narodi in državami. Takšna skrajno nestrpna politika do svojih sosedov bi danes v dobi združevanja evropskih narodov ter uveljavljanja širšega meddržavnega sožitja predstavljala za Trst politični in gospodarski samomor.

Fašizem in šovinizem pomenita zlasti za obmejne kraje in za narodnostno mešana področja resnično življenjsko nevarnost. Zato je skrajni čas, da se njunemu rovarjenju, hujskanju in nasilju napravi enkrat za vselej konec!

ZAKON PROTI NARODNOSTNI MRŽNJI

Ti razlogi so napatili deželnega svetovalca Slovenske skupnosti dr. Škerka, da je v petek, 6. t. m., predložil deželni zbornici zakonski osnutek, ki naj ga zbornica v smislu 26. člena deželnega statuta predloži v odobritev parlamentu. Zakonski osnutek nosi

naslov »Kazenske določbe za zaščito narodnih in jezikovnih manjšin.«

Besedilo je naslednje:

CLEN 1. — Clenoma 291 odnosno 415 kazenskega zakonika, ki je bil razglašen s kr. odlokom z dne 19. oktobra 1930 št. 1398, se dodata naslednja člena:

291 bis) Vsado, ki javno žali tradicijo, jezik ali kulturo narodnostnih in jezikovnih manjšin, se kaznuje s kaznimi, ki jih predvideva člen 291.

415 bis) Vsakdo, ki javno hujska k narodnostni ali rasni nestrpnosti ali sovraštvu, se kaznuje s kaznimi, ki jih predvideva člen 415.

CLEN 2. — Ta zakon začne veljati na dan po dnevu, ko je bil objavljen v Uradnem listu.

Predlagatelj je dodal besedilu zakonskega osnutka obrazložitev razlogov, ki so ga pripravili do tega, da je sestavil in predložil deželni zbornici osnutek. Obrazložitev se glasi takole:

OBRAZLOŽITEV

»26. člen deželnega statuta izrecno predvideva možnost, da more naš svet v zadevah, ki sicer ne spadajo v njegovo pristojnost, toda so važnega pomena za Deželo, sestavljati zakonske osnutke in jih predložiti v odobritev parlamentu preko osrednje vlade.

Očitno je, da je državni zakonodajalec hotel zaupati najbolj kvalificiranemu deželnemu organu iniciativo tolmačenja najpomembnejših zahtev krajevnega prebivalstva tudi na področjih, ki ne spadajo v deželno zakonodajno območje.

V teh zadnjih letih smo — žal — bili priče vztrajni in večkrat tudi nasilni dejavnosti, vključno časnikarski, ter ponavljajočim se dogodkom in manifestacijam, tudi množičnim, ki so bili izživalnega značaja in imeli namen netiti narodnostno in rasno nestrpnost ter sovraštvo. Zlasti pa so nekatere osebe, vzgojene po metodah in po načelih fašistične ter ultranacionalistične ideologije, ki so na splošno že obsojene, skušale obnoviti dejanja, katerih je bilo slovensko prebivalstvo v preteklosti žrtev in ki imajo zelo hude posledice za ljudi, za narodno in kulturno imetje ter za zasebno lastnino.

Pred kratkim so se podobne manifestacije vršile v Trstu. Udeležile so se jih organizirano tudi številne osebe, ki so prišle celo iz oddaljenih pokrajin. Te manifestacije so potekale v znaku ustnega in pismenega sramotenja ter netenja narodnostne in rasne mržnje, kar je dovedlo do napadalnih nasilnih nastopov proti slovenskim gospodar-

(Nadaljevanje na 9. strani)

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 15. avgusta, ob 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Prenos sv. maše iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Poslušali boste... od nedelje do nedelje na našem valu; 15.15 Oddaja za najmlajše: »Zgodba o dečku, ki ni mogel čakati«. Napisala Jadviga Komac; 12.00 Nabožne pesmi; 12.15 Vera in naš čas; 14.30 Sedem dni v svetu; 15.30 »Bluf ali Laž in resnica«. Komedijska v petih dejanjih, napisal Eugène Scribe, prevedel Martin Jevnikar. Igrajo člani Slovenskega gledališča v Trstu, režira Modest Sancin; 17.40 Popoldanski ples; 20.30 Iz slovenske folklorne: Niko Kuret: »Pratika za drugo polovico avgusta«.

♦ PONEDELJEK, 16. avgusta ob 11.45 Italijanski akvarel; 12.15 Niko Kuret: »Pratika za drugo polovico avgusta«; 18.00 Ne vse, toda o vsem — radijska poljudna enciklopedija; 18.55 Slovenski solisti: Altistka Marija Bitenc, pri klavirju Gabrijel Piščanc; 19.15 Kulturni zakladi naše dežele: Giovanni Comelli: »Goriška vladna in mestna knjižnica«; 20.30 Gioacchino Rossini: »Wiljem Tell«, opera v štirih dejanjih.

♦ TOREK, 17. avgusta, ob 11.45 Veseli motivi; 12.15 Naš vrt; 18.30 Skladatelji naše dežele: Mario Zafred: Koncert za harfo in orkester; 19.15 Današnje otroške igre, razvedrila in zabave naših otrok; 21.30 Humoreske preteklega stoletja: Janez Mencinger: »Cmokavzar in Ušperna«; 22.00 Slavni izvajavci: Pianist Artur Rubinstein.

♦ SREDA, 18. avgusta, ob 11.45: Ansambel Renato Carosone in Fred Buscaglione; 12.00 Alessandro Manzoni: »Zaročenca« (11) »Lucijo ugrabijo«. Po prevodu Andreja Budala za radio priredil Martin Jevnikar. Izvajajo dijaki slovenskih višjih srednjih šol v Trstu, oddajo vodi Jože Peterlin; 18.00 Ne vse, toda o vsem; 19.15 Antologija Ivana Trinka: Rado Bednarik: (1) »Zemlja, ki ga je rodila«; 21.00 Simfonični koncert, V odmoru (približno ob 21.45) Knjižne novosti: Martin Jevnikar: »Metod Turnšek in njegova knjiga 'Božja planina'«.

♦ CETRTEK, 19. avgusta ob 11.45 Italijanski pevci in ansambli; 12.15 Spoznavajmo Italijo: Bruno Nici: »Sto italijanskih mest«; 18.30 operne arije in zbori; 19.15: Zlata žlica. Pripravlja Tone Penko; 20.30 Od poklica do poklica s slovensko pesmijo; 21.00 »Tudi lisica ima svoj vzrok«. Radijska drama, napisal Ivan Canciullo, prevedla Nada Konjedic. Igra Radijski oder, režira Stana Kopitar; 23.00 S XVII. Festivala sodobne glasbe v Benetkah.

♦ PETEK, 20. avgusta, ob 11.45 Revija solistov; 12.15 Zenski tednik; 18.00 Ne vse, toda o vsem; 18.30 Moderna simfonična glasba; 19.15 Od Julijcev do Jadrana: pravljice, pripovedke in legende. Pripravlja Rado Bednarik; 20.30 Gospodarstvo in delo. Urednik: Egidij Vršaj; 21.00 Koncert operne glasbe; 22.00 Zgodovina evropskih ustav: Carlo Ghisalberti: (4) »Vpliv ameriške ustave na evropsko politično miselnost«.

♦ SOBOTA, 21. avgusta, ob 11.45 Pihalne godbe; 12.15 Največ, najvišje, najdlje; 13.30 Glasbeno potovanje po Evropi; 15.00 »Volan«. Oddaja za avtomobiliste; 16.00 Zgodbe prve svetovne vojne: Bonaventura Tecchi: »Življenje v baraki 15-C«; 17.00 Pevski zbori Furlanije - Julijske Benečije; 18.30 Skladatelji jugoslovanskih narodov v izvedbi italijanskih orkestrorov: Matija Bravničar: Simfonična antiteza. Orkester beneškega gledališča »La Fenice« vodi Bruno Bogo; 19.15 Poletna srečanja; 20.40 Moški vokalni kvartet, vodi Humbert Mamolo; 21.00 Alessandro Manzoni: »Zaročenca« (12) »Neimenovanec se spreobrne«. 21.40 Vabilo na ples.

TEDENSKI KOLEDARČEK

15. avgusta, nedelja: Vnebovzetje D. M.
16. avgusta, ponedeljek: Rok, Branislav
17. avgusta, torek: Hiacint, Radivoj
18. avgusta, sreda: Helena, Lenčka
19. avgusta, četrtek: Ludvik, Ljudevit
20. avgusta, petek: Bernard, Samuel
21. avgusta, sobota: Ivana, Jane

Izdajatelj: »Novi list« d. z. o. z. • Glavni urednik: Engelbert Besednjak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« — Trst, ulica Sv. Frančiška 20 — telefon 29-477

„Monsumska ofenziva“ v Vietnamu

Ameriška vlada še ni uradno komentirala zahteve južnovietnamskih gverilcev hanojski vladi, naj jim pošlje pomoč, in groženj kitajske vlade z intervencijo v Vietnamu. V ameriških političnih krogih pravijo, da pomeni ta poteza Vietkonga odgovor na ameriški sklep, da bo poslanih v Južni Vietnam še nadaljnjih 50.000 ameriških vojakov. Gverilci so imeli zadnji čas hude zgube, in ker niso več kos južnovietnamskim in ameriškim silam, hočejo povzročiti odkrito intervencijo Severnega Vietnama.

Tudi kitajska vlada je zagrozila, da bo intervenirala, če Američani ne bodo nehali pošiljati moštva in materiala v Vietnam. V ameriških vojaških krogih pa izjavljajo, da izvajajo zdaj gverilci svoje največje napore, izkoriščajoč monsumski letni čas, ki pogosto otežuje nasprotnikom letalske operacije. Iz tega razloga postajajo nepopustljivi in zavračajo ameriške mirovne ponudbe. Tako Kitajci kot vietnamski komunisti vztrajajo pri svoji zahtevi, da morajo Američani umakniti

svoje čete iz Vietnama, čeprav vedo, da je ta pogoj nesprejemljiv.

V Južnem Vietnamu se nadaljujejo ostri spopadi na področju kraja Duc Co, kjer gverilske sile že precej časa oblegajo majhno oporišče vladnih čet, ki leži na visoki planoti blizu meje s Kambodžo. Z gverilci baje sodelujejo redne severno-vietnamske čete. Oporišče Duc Co ima znatno strateško važnost, ker bi z njegovim zavzetjem dobili vietkongovci možnost za popolno nadzorstvo nad osrednjo visoko planoto.

Ameriška vojaška poveljstva pa so sklenila znatno okrepiti vojno ladjevje, ki straži obale južnega Vietnama. Z okrepitevijo tega ladjevja hočejo izboljšati stražno službo in preprečiti gverilcem, da bi po morju dobivali pomoč, hkrati pa povečati bombardiranja komunističnih postojank z morja.

V splošnem se kažejo znaki določenega upadanja vietkonške ofenzivnosti.

Kriza v Grčiji še traja

Grška vladna kriza po petindvajsetih dneh še ni prišla do razpleta. Boj med krono in Zvezo sredine, katero vodi bivši ministrski predsednik Papandreu, zadobiva vedno ostrejšo obliko. Kralj Konstantin je po odslovlitvi Papandreusa zaupal vlado desničarsko usmerjenemu Novasu, ki se je obdržal na krmilu le nekaj dni. Za njim je kralj zaupal mandat Stefanopulosu, ki je član zmernega krila Zveze sredine. V torek pa je ta vrnil kralju svoj mandat, ker ga stranka sredinske zveze ni odobrila. Papandreu zahteva, da pride spet on na vlado.

Kralj se nahaja zdaj v precepu. Papandreuovi pristaši prirejajo po vsej državi demonstracije proti kroni in zahtevajo svojega voditelja kot ministrskega predsednika ali pa nove volitve. Kralj se pa tudi teh boji, ker bi prišlo v ospredje tudi vprašanje obstoja monarhije.

Pazite na gume!

Od srede opolnoči je zaposleno vse osebje cestne policije v državi v akciji, ki naj zjamči čim večjo varnost in disciplino na vseh državnih in pokrajinskih cestah med počitnicami za Veliki šmaren. V tej akciji bodo sodelovale tudi policijske patrulje letičih oddelkov.

Tako imenovana »Operacija Ferragosto« bo potekala v znamenju gesla »Manj mrtvih na naših cestah«. V njej bo sodelovalo nad 20 tisoč mož in trajala bo do 22. avgusta. To bo prava »mirna vojna« proti kršenju prometnih predpisov in proti vsem tistim, ki bodo kakorkoli spravljali v nevarnost lastno in tuje življenje. Letos bodo stražniki cestne policije natančno pregledovali splošno stanje vozil in zlasti obrabljenost avtomobilskih plaščev. Vsi avtomobilisti, ki bodo vozili z gumami, obrabljenimi preko dopustne meje, bodo kaznovani z denarnimi kaznimi in prepovedan jim bo dostop na avtomobilske ceste.

Tudi policijski helikopterji bodo neprestano letali nad cestami. Njihove posadke bodo javljale patruljam na cestah prekrške avtomobilistov

Naša pot

(Nadaljevanje s 1. strani)

kovita. Ta pot more po našem samo v določenem trenutku obroditi kakšen pozitiven sad, ne more pa hiti odločilen kriterij in pokazatelj za pravilnost in zlasti učinkovitost slovenske manjšinske politike.

Da bo vsakomur jasno, povemo, da se mi ne zavzemamo za neko slovensko politično grupacijo, katere skupni imenovalec bi bila le narodnostna ali celo »rasna« pripadnost, kot te dni pišejo določeni italijanski listi ali kot nas hočejo prikazati določeni krogi tudi v vrstah italijanskih demokratičnih strank. Zavzemamo se za skupno slovensko politično organizacijo zato, ker smo prepričani, da se morejo le na ta način Slovenci polnopravno vključiti v igro političnih sil v državi, postati dejanski nosilci državljanskih pravic, biti subjekt in ne le objekt v vsakdanjem političnem življenju.

Ni dvoma, da je glavni kriterij, po katerem se mora določiti organizacijska oblika političnega udejstvovanja državljanov, politična stvarnost, v katerem se ti državljani nahajajo. Slovenci v Italiji pa predstavljamo neznatno manjšino v primeri s 50 in več milijonskim italijanskim narodom. To je stvarnost, v kateri živimo. Zaradi tega je nujno, da pri izbiranju oblike političnega udejstvovanja ne moremo slepo posnemati političnih formul večinskega naroda, temveč izbrati tisto, ki je za nas najbolj učinkovita. Ta pa je prav gotovo skupna slovenska pot, skupno slovensko politično predstavništvo, ki je ob strogem spoštovanju načela političnega, kulturnega in svetovnonazorskega pluralizma še najbolj sposobno doseči, da se kar največji del pripadnikov manjšine anagažira na raznih področjih družbenega življenja. In prav to — vsestranska angažiranost slovenske manjšine — je najtrdnjejše jamstvo za njen obstoj.

Saj ne smemo pozabiti — in s tem zaključujemo te svoje misli — da je in da bo vedno glavni problem katerekoli narodne manjšine skrb za njen obstoj, ki je združena z ne-nehničnim bojem proti nevarnostim in težnjam asimilacije po večinskem narodu.

D. L.

SPOPADI V KASHIRU

V Kašmiru se nadaljuje boji med indijskimi oddelki in skupinami oboroženih Pakistancev, ki so se zadnji čas priritotapile čez mejo. Neki indijski glasnik je izjavil, da so izgubili Pakistanci že 150 mož, upoštevajoč mrtve, ranjene in ujetnike. Vendar še vedno kopičijo orožje in municijo s pomočjo svojih simpatizerjev v Kašmiru.

Po zatrdilu indijske vlade ona obvladuje položaj, medtem ko pakistanska vlada trdi, da gre za pravi upor kašmirskega prebivalstva, ki je povečini mohamedansko in proti indijski nadvladi.

Zdi se, da Indijci in Pakistanci še nimajo dovolj drugih problemov.

STRAHOVITA NESREČA

V ponedeljek zvečer se je pripetila severno od Little Rocka, glavnega mesta zvezne države Arkansas v Združenih državah, velika eksplozija, ki je ugonobila 53 človeških življenj. V tistem kraju se nahajajo obširne podzemeljske delavnice za raketne izstrelke vrste Titanus.

UMRL JE DR. F. PETEK

V tork je umrl v Celovcu eden izmed starih voditeljev koroških Slovencev, dr. Franc Petek.

Rojen je bil pred osemdesetimi leti v Podjuni. Na Dunaju je dokončal leta 1911 zdravniške študije. Svoj poklic je vse do svoje smrti izvrševal v Velikovcu. Večji del svojih moči pa je posvetil narodnemu in političnemu delu med koroškimi Slovenci.

— 0 —

Sovjetska agencija TASS je označila poziv, ki ga je naslovil papež Pavel VI. za 20. obletnico atomskega bombardiranja Hirošime na človeštvo, »plemenit poziv k miru in prepovedi ter proti izdelavi in kopičenju atomskega orožja«.

Bodo zares pristali?

Te dni so se spet pojavili nad Francijo »leteči krožniki«. Opazili so skrivnostne leteče predmete nad krajema Colloure v departmaju Vzhodne Pireneje in Rodez v departmaju Aveyron.

Obakrat so videli »leteče krožnike« številni ljudje. V noči od sobote na nedeljo je letel nad mestecem Rodez blesteč predmet, precej večji kot kaka zvezda prve velikosti. Letel je v smeri od juga na sever in se večkrat ustavil, nato pa z veliko hitrostjo odletel naprej. Videlo ga je več ljudi, med njimi neki časninar.

Predsednik perujskega instituta za medplanetarne odnose, Carlos Paz Garcia, je izjavil, da bodo postali obiski letečih krožnikov na zemlji vse bolj pogosti, in je pozval prebivalstvo Peruja, naj sporoča čimveč podatkov o »neidentificiranih letečih predmetih«, če jih bo opazilo. Rekel je, da je pripisati pojave letečih krožnikov »bitjem višje inteligence, ki so prispela z vesoljskimi ladjami z drugih planetov in ki nas mirno opazujejo, ker bi morda hotela stopiti v stik z nami.«

Isto mnenje zastopa znana argentinska astrologinja prof. Dorotea Garrido, ki je med drugim napovedala zadnje potrese v Čilu, padec Hruščeva in državljansko vojno v Dominikanski republiki. Dorotea Garrido trdi, da

se bitja na letečih krožnikih, ki prihajajo z drugih obljudenih svetov, zdaj omejujejo samo na ogledniške polete, v decembru pa bodo vdrla na Zemljo.

Singapur - nova država

9. t. m. je Singapur izstopil iz federativne države Malaysije in se proglasil za neodvisno državo. V naznanilu preko radia Singapur je bilo rečeno, da sta ta sklep skupno objavila ministrski predsednik Malaysije Rahman in ministrski predsednik Singapura Kuan Yew.

Singapur je dobil notranjo avtonomijo v okviru Britanskega Commonwealtha leta 1958. V septembru leta 1963 pa se je pridružil malajski federaciji, ki so jo sestavljali poleg Singapura še Malaja, Saravak in Sabah.

Mesto Singapur s svojim državnim ozemljem meri samo 581 kv. kilometrov ter ima okrog 1.550.000 prebivavcev, od tega dve tretjini Kitajcev. Drugi dve najmočnejši etnični skupini so Malajci in Indijci.

Do odcepitve Singapura je prišlo zaradi trenja med singapursko in osrednjo malajsko vlado. Singapurska vlada je obtoževala zvezno malajsko vlado, da skuša »malajizirati« Singapur in da ga gospodarsko izkorišča. Med drugim je hotela zvezna vlada 60% od dohodkov singapurskega pristana, kar je glavni gospodarski vir Singapura. Doslej si je jemala zveza 40% teh dohodkov.

Novo državo so že priznale Velika Britanija, Indonezija in Združene države, pa tudi vrsta drugih držav. Zaprčila bo za vstop v Združene narode. Malajska federacija in Anglija bosta ohranili svoja vojaška oporišča v Singapuru in bosta odgovorni za njegovo obrambo.

OBVESTILO

Zaradi počitnic ne bo izšel Novi list v četrtek 19. t. m., ampak šele v četrtek 26. avgusta.

Uradi naše uprave ne bodo poslovali od 14. do 23. avgusta.

KDO SEM?**EDVARD KOCBEK**

Priključimo si to uro na pomoč častiljivi spomin na Primoža Trubarja, genialnega očeta slovenskega pismenstva. Trubar ni bil niti naključni pristaš reforme niti negativni verski heretik ali nasilni prebujevalec slovenstva, temveč totalni osmiseljivalec slovenskega ljudstva, genialni apostolski politik, daleč od teološkega rezonerstva, večji od Luthra in Zwinglija, širši od Calvina, ker je v dobi verske in nacionalne površnosti pomagal celotni stiski slovenskega ljudstva in ravnal v velikih zgodovinskih merah, kajti solidarnost slovenskega ljudstva in dviganje njegove izvirne verske zavesti sta mu veljala več od izgubljenih kmečkih uporov. Priključimo si v spomin nedoumljivo monumentalnost Franceta Prešerna, ki se je v dobi univerzalističnega prosvetljenstva in utopične romantike odločil za klasično obliko izvirnega narodnega občestva za jezik in usodo malega naroda, vsem mitom veličine, svetovljanstva in uspešnosti navkljub. Predvsem pa si priključimo v spomin bitno najbolj avtentičnega modernega slovenskega ustvarjalca, Ivana Cankarja, ki je bila njegova središčna muka vprašanje slovenskega človeka v alieniranem svetu in ki je zavrnil vse poskuse, ki so hoteli doseči enotnost sveta in človeka ne glede na stvarni položaj. Spominimo se besed, ki jih je pred več kot tride-

setimi leti izpregovoril prav tu v Trstu in ki je z njimi potrdil vero v prihodnost slovenstva in njegovo skladje s socializmom.

Moje besede postajajo izraz vedno bolj intimnega izkustva, ko naj vam zdaj razložim obseg in vsebino svojega književnega ustvarjanja. Kakor vsako umetniško ustvarjanje, tako besedno ustvarjanje še posebej poziva človeka, da zapusti vegetativno stanje in si skuša dopolniti navzočo stvarnost. Ustvarjanje je po svojem načinu ekstaza, nezadržljiv izraz naše narave, ki hoče prerasti navzoče ter se uresničiti v še nenavzočem in še neuresničenem. Besedno ustvarjanje je med vsemi umetnostmi najbolj navezano na človeka in njegovo stvarno življenje, na njegovo razumljivo govorico, najbolj je dolžno podpirati celotno spoznavanje sveta, biti odprto za vse, kar živi v določenem času in prostoru, odkrivati še nerazvite smeri, zakrite dimenzije in resnice, anticipirati vse tisto, kar se v zgodovinskem dogajanju odpira le počasi, opredeljevati nevarno od varnega, krepiti tvegano zoper udobno, z vsemi kvalitetami vsebine in oblike, pospeševati izvirnost in prispevati k znosnosti življenja. Ustvarjam kratko in malo zato, ker me k temu sili posebna obsedenost, potem zato, ker ustvarjam iz posebnega bitnega stanja, in nazadnje zato, ker me k temu obvezujeta

resničnost in moj bližnjik.

Pri tem moram osvetliti nit, ki se vleče tiho že ves večer skozi tkivo mojih besed: umetniška izraznost ni samo premagovanje bivanjske samote in osebne usodnosti, temveč je najdragocenejša življenjsko komuniciranje, darežljivo navezovanje na bližnjika in dobivanje nove vednosti o resničnosti. Hočem reči, da vloga pisatelja ni v tem, da poučuje in zabava, da družbeno vodi in družbeno usmerja, pač pa v tem, da v bralcu prebujata radovednost po novih mogočostih življenja, koprnenje po novem, višjem stanju človeškosti in nezadovoljnost z njenimi preživljenimi oblikami, da poraja nemir in čudenje, pretresenost in celo pohujšanje. Umetnik — naj ustvarja kakršno koli zvrst — mora prebujati in pospeševati avtentična čustva ter spoznanja. Ustvarjam skratka zato, da se s preobiljem svoje biti umetniško zavzemem v resničnosti in medčloveškem svetu. Ustvarjanje iz medčloveške zavezanosti je namreč najbolj celostno, kar jih pozna človeški duh, takšno ustvarjanje presega dobe in interesne razlike, programe in statične normativnosti, uveljavlja kvaliteto umetniške prepričljivosti in utemljuje izvenznanstveno počelo našega bivanja, kajti znanost se mora popravljati iz hipa v hip, umetniško pričevanje pa ostaja za vse čase veljavno in vzpodbudno. Napredna družba ne daje avtomatično dobrih umetnin, dekadantna pa prav tako ne poraja avtomatično slaba dela.

(Dalje)

Tržaškega

ZA OŠKODOVANE KMETOVAVCE

V Trstu se je pred kratkim sestala komisija, ki jo je imenoval pokrajinski svet za proučevanje kmetijskih vprašanj. Predmet razprave je tokrat bila škoda, ki sta jo zlasti kmetovalcem devinsko-nabrežinske in miljske občine povzročila v začetku julija hud vihar in toča. Pokrajinska uprava je ustanovila poseben sklad za pomoč oškodovancem, v katerega so dežela, pokrajina in druge ustanove doslej prispevale skupno nekaj nad 7 milijonov.

Ko bo popisana vsa škoda — kar je do danes opravila le nabrežinska občinska uprava — in ko bo zaključeno pobiranje prispevkov v solidarnostni sklad, bodo nabrani denar razdelili med oškodovane kmetovavce.

Nabrežina

DELA ZA REVIZIJO REGULACIJSKEGA NAČRTA

V petek, 6. t. m., se je na županstvu v Nabrežini sestala posebna komisija, ki jo je imenoval občinski svet z nalogo, da prouči vprašanje občinskega regulacijskega načrta, zlasti morebitne spremembe, ki jih zahteva sedanji urbanistični razvoj. Po poročilu šefa občinskega tehničnega urada je sledila obširna razprava o splošnih kriterijih, ki naj urejujejo bodoči regulacijski načrt. Komisija bo nadaljevala z deli v začetku prihodnjega meseca.

ODGOVOR „DELU“

Zadnja številka štirinajstdnevnik »Delo«, »glasila KPI za slovensko narodno manjšino«, se je zagnala v N. I. zaradi uvodnika, ki smo ga objavili v eni naših zadnjih števil pod naslovom »Naš najhujši problem«. Vsakdo, kdor je članek prebral, je mogel ugotoviti, da je napisan v mirnem in dostojnem tonu in da ni naperjen proti nikomur razen da opozarja na »naš najhujši problem«, ki je v potujčevanju in odtujevanju tukajšnjih slovenskih ljudi slovenstvu. Zato je nerazumljivo, kako je mogel prebrati tisti, ki je napisal napad v »Delu«, v njem naslednji stavek: »najhujši problem (je) komunizem, ki ima največ volivcev v vrstah ničvrednih ljudi«. Navaja ga celo v navednicah. Takega stavka ni niti dobesečno niti po vsebini v omenjenem članku N. I., in prav tako tudi ne izraza »ničvreden«.

Zato se nam zdi, da je le napad v »Delu« »umotvor« človeka v netreznem stanju, kot očita avtorju članka v N. I. V prisebnem stanju bi bil njegov pisec gotovo tudi bolj pazil na vejice in predvsem bi se ne bil spozabil do takega surovega tona. V 23 nepopolnih vrsticah se znebi najmanj desetih žalitev, ton njegovega pisanja pa označujejo izrazi kot »zlomamernost«, »bedno skrpalca«, »čenče«, »umotvor ‚modrosti‘ pijanega človeka«, »neumnosti« itd.

Mislimo, da k temu ni kaj več pripomniti, razen da tako pisanje samo potrjuje ugotovitev, da »Delo« ni list, ki bi lahko posebno uspešno opravljal funkcijo, da buči in ohranja v naši manjšini slovensko kulturno (in narodno) zavest.

Uredništvo.

Repentabor:

NUJEN JE ZAKON PROTI NARODNOSTNI MRZNJI!

Preteklo soboto se je sestal repentaborski občinski svet ter razpravljalo o številnih vprašanjih. Soglasno je sprejel resolucijo, v kateri ostro obsoja nedavne fašistične in šovinistične neredne v Trstu ter odločno zahteva, da pristojne oblasti kaznujejo krivce. Občinski svet pozdravlja nastop tržaškega župana proti narodnostni diskriminaciji ter poudarja nujnost, da pristojni državni organi sprejemejo zakon proti narodnostni in rasni mrznosti.

Nato je občinski svet izvolil občinske predstavnike v komisijo za izdajanje obrtniških dovoljenj, v šolski patronat in v medobčinski konzorcij za razne usluge.

MEJNI PROMET

Potniški promet preko italijansko-jugoslovanske meje na Tržaškem je v juliju močno narasel.

S potnimi listi so prehodi v obe smeri narasli na 915 tisoč v primeri s 737 tisoč prehodov v lanskem juliju. S prepustnicami pa je prestopilo mejo 1.013.000 ljudi v primeri s 798.000 istega meseca lani.

POMORSKI PROMET V TRSTU

Pomorski promet v Trstu je julija letos znašal 510.000 ton ter v prvih sedmih mesecih letos 3.420.000 ton. V primeri z lani se je v prvih sedmih mesecih dvignil za 300.000 ton.

Porast pa ni posledica večjega prometa s kosovnim blagom, marveč predvsem večjega dovoza surovega petroleja za tržaški čistilnici ter masovnih surovin za industrijo v Zavljah.

VAŽNO ZA POTOVANJA V JUGOSLAVIJO

Jugoslovanska vlada je odredila, da lahko vzamejo jugoslovanski državljani, ki potujejo v tujino, s seboj 5000 dinarjev v bankovcih po 100 din. Tuji državljani pa lahko prinesejo v Jugoslavijo 10.000 dinarjev v majhnih bankovcih.

NAGRADE »BELA GOSPA« V DEVINU

Septembra bo v Sesljanu tretja revija kratkih filmov za nagrado »Bela gospa«. Revijo organizira tržaški filmski klub v sodelovanju s turističnim uradom Devinsko-nabrežinske občine.

Ta filmska revija bo trajala od 9. do 12. septembra. Na njej bodo predvajali pripovedne in dokumentarne filme, ki so jih posneli amaterji, pa tudi filme o pomorstvu. Nagrado »Bela gospa«, kipec, ki je delo kiparja Marcella Mascherinija, nosi ime po legendarni devinski grajski gospe. Podelili ga bodo najboljšemu filmu na tej prireditvi.

VPISOVANJE V VISJO SREDNJO SOLO

Vpisovanje v slovenski znanstveni licej v Trstu, ki ima poleg razredov z znanstvenim učnim načrtom tudi popolne razrede s klasičnim učnim načrtom, bo trajalo neprekinjeno do 25. septembra 1965. Za vpis se je treba javiti v tajništvo zavoda, ki sprejema vsak delavnik od 10. do 12. ure v ul. Strada di Guardiella 13/I.

POPRAVNI IZPITI

Ravnateljstvo slovenskega znanstvenega liceja sporoča, da se bodo pričeli vsi popravni izpiti, in sicer sprejemni za klasični licej, vstopni in razredni — dne 1. septembra ob 8.30 s pisemno nalogo iz slovenščine.

ZRELOSTNI IZPITI

Ravnateljstvo slovenskega znanstvenega liceja v Trstu sporoča, da se bodo pričeli zrelostni izpiti v jesenskem roku dne 14. septembra ob 8.30 s pisemno nalogo iz italijanščine.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Poletna sezona 1965

THE MADRIGAL SINGERS

pevski zbor iz ZDA

Dirigent: WILLIAM D. HALL

izredni nastop na evropski turneji

v ČETRTEK, 12. AVGUSTA 1965 ob 21. uri
v KULTURNEM DOMU v TRSTU

S svojim repertoarjem madrigalov pobožnih pesmi, narodnih starih in sodobnih pesmi je zbor nastopal že v vseh večjih evropskih mestih in na mednarodni razstavi v New Yorku

Za člane pevskih zborov vstopnice po znižani cenil

Delovala bo klimatska naprava za ohlajevanje!

Prodaja vstopnic od torka, 10. t. m., dalje v Tržaški knjigarni, ul. sv. Frančiška, 20 ter eno uro pred pričetkom pri blagajni Kulturnega doma

Beneška Slovenija

RADIJSKE ODDAJE O TRINKU

Tržaški slovenski radio je postavil na svoj spored oddajo, ki je namenjena posebno našim rojakom. Obsega ciklus predavanj s spremljavo pesmi in deklamacij o msgr. Ivanu Trinku. V desetih oddajah, ki so na sporedu vsako sredo ob 19.15 in katere je pripravil prof. Rado Bednarik, je zajet lep kos kulturne zgodovine v Slovenski Benečiji. Na te oddaje opozarjamo naše rojake, posebno še, ker se bodo z novim prenosnikom dobro slišale.

Landar

RAZISKOVANJE JAME

Gorski svet Slovenske Benečije je izrazilo kraškega značaja, čeprav je na površju drugačen kot pravi Kras. A šele v zadnjih desetletjih so začeli sistematično preiskovati osrčje te zemlje in jamarji so odkrili doslej že veliko število podzemeljskih votlin in brezdren.

Doslej so bile najbolj znane Zavarske jame in Landarska, katero poznamo iz davnih časov. Ta jama je tudi že precej raziskana. Pred tremi tedni pa so goriški in tržiški speleologi nadaljevali z raziskovanji v njej. Prodrli so precej daleč, dokler jih ni ustavil ozek rov z jezercem. Jamarji bodo nadaljevali poskuse še to jesen.

Druga skupina jamarjev iz Trsta je pa raziskovala jama Golobnico pod Bernadijo pri Centi. Jazala si je nalogo preiskati, v kakšni zvezi so podzemeljski tokovi v Slovenski Benečiji, kar je važno tudi za ugotovitev vodnih razmer pokrajine.

Trbiž

KULTURNO SODELOVANJE

Trbiško krajevno turistično društvo je organiziralo za avgustove počitnice obširen zabavni in kulturni program. Ze v nedeljo so nastopale pri Belopeških jezerih avstrijske godbe na pihala in pevski zbor iz belopeških jeklarn. Zvečer pa je bilo spodnje jezero lepo razsvetljeno.

Na Veliki šmaren pa se bo predstavila v Trbižu folklorna skupina »Tone Čufar« z jesenic z izbranim sporedom. Nogometiški iz Kranja pa se bodo pomerili v tekmi z domačim moštvom. Zvečer se bo spored zaključil z veliko ljudsko zabavo.

SE VEDNO NEODLOČENO

Pokrajinska vodstva sredinsko-levih strank v Gorici še niso prišla do kakega sklepa glede sestave občinskih odborov v Gorici, Gradiški, Krminu in Tržiču ter v pokrajini. Socialistična stranka je pred enim tednom spreminila svoje stališče v toliko, da priznava možnost vstopa tudi SDZ v goriški občinski odbor. Socialni demokrati so pa neodfenjivi v svoji zahtevi, naj se sestavijo občinski odbori, kot je bilo nakazano v preliminarnih razgovorih, iz zastopnikov demokrščanske, socialdemokratske in socialistične stranke brez drugih zaveznikov. Krščanski demokrati so pa hoteli še vedno vzdrževati razgovore s Slovensko demokrasko zvezo. Zadnje dni je pa zopet nastal uradni zastoj v strankarskih pogajanjih.

Sele v torek zvečer se je zadeva zopet premaknila z mrtve točke. Socialistična stranka je povabila na svoj sedež obe drugi stranki k razgovoru, da se doseže končni sporazum. Socialisti so zopet svoje stališče v toliko spremenili, da zahtevajo od demokristjanov takojšnjo odločitev na podlagi sredinsko-leve politike. V obratnem slučaju si izgovarjajo proste roke in hočejo kot prvo potezo sestaviti v Gradiški občinski odbor iz levih strank, ki imajo tam večino.

V zvezi s pogajanjimi za sestavo občinskih odborov je izdalo pokrajinsko vodstvo komunistične stranke časopisno izjavo. V njej vali krivdo za dvomesečni upravni zastoj na demokristjansko in socialnodemokratsko stranko. Poudarja tudi pravico slovenske manjšine do lastnih zastopnikov od parlamenta do zadnjega javnega upravnega odbora. Ne izrazi se pa, ali imajo Slovenci to pravico kot samostojna in skupna enota ali le preko italijanskih strank, v katere naj bi bili vključeni.

ZIVINSKA POSTAJA

Zadnje dni prejšnjega tedna je nastala na goriški postaji prava zmeda. Vlak za vlakom je privažal na tisoče glav goveda in drobnice. Na proseški postaji, kjer se po navadi opravljajo carinski posli, so ugotovili slinavko in so zato pošiljali živinske vozove v Gorico, da se od tu odpravijo v notranjost države. Mukanje goveda in blejanje žejnih in nenakrmljenih živali je postalo za vse stanovalce okrog postaje že neznosno. Šele čez nekaj dni in ko je več glav živine poginilo, je bilo mogoče poskrbeti za krmo in vodo.

Sele v ponedeljek sta se carinska in železniška uprava toliko znašli, da so opravili pregled in ocarinjenje šest tisoč glav živine. Odvoz pa še ni končan, ker je tudi v ponedeljek zvečer prispelo drugih štirideset voz živine, po večini iz Bolgarije, Romunije in deloma iz Jugoslavije.

PEVMA

Včeraj so v Pevmi pokopali domačina Ivana Peršoljo, znanega pod domačim imenom Nute. Pokojnik je bil eden izmed najstarejših vaščanov, saj je učakal 81 let. K nam se je priselil že pred mnogimi leti iz gorenjih Brd. Staro korenino so spoštovali vsi sosede. Družini izražajo sožalje, uverjeni, da bo rajnemu Bog dober plačnik.

V ponedeljek ob dveh ponoči je marsikoga zbudilo iz spanja silovito grmenje in treskanje. Za nekaj sekund se je vsula tudi debela toča. K sreči ni bilo hude škode. Pač pa je strela udarila v senik posestnika Klanjščka na Oslavju. Zgorelo je okrog petnajst stotov sena, ker so gasilci hitro udušili požar.

FARNI PRAZNIK

Prvo nedeljo v tem mesecu smo slovesno obhajali farni praznik svete Ane. »Sagro« je povzdignila tudi navzočnost novomašnika č. g. Zuanelle z Matajurja v Slovenski Benečiji, ki je tudi vodil procesijo skozi okrašeno vas. Po končanih obredih je vernikom podelil novomašni blagoslov. Z veseljem smo ugotovili, da se je udeležilo cerkvenega slavlja precejšnje število ljudi.

Občinska uprava je sklenila, da bo asfaltirala cesto, ki se odcepi čez polje proti Štmavru. Za enkrat pa je v načrtu poprava nekaj sto metrov do ovinka proti Pevmici. Tisti nevarni del ceste čez most in dalje v klanec do »Berginca« bo pa menda čakal na boljše čase.

NASELITEV POSOČJA

Te dni je izšel 36. zvezek obzornika »Studi Goriziani«, katerega izdaja goriška državna knjižnica. Zanimiva sta članka Silvia Dominia o zgodovini Gradiške v Napoleonovi dobi in Guida Manzinija o razstavi italijanskih knjig v Sloveniji, katere pobudnik je on kot ravnatelj goriške knjižnice v zvezi s knjižničarji Slovenije.

Poseben doprinos tega zvezka pa je članek o naselitvi in aglomeracijah v Kobariški in Tolminski kotlini. Napisala ga je kot tezo za doktorat Anica Šturmovna, ki poučuje na slovenskih srednjih šolah. Ta je že tretji članek v »Studi Goriziani«, ki se nanaša na geografsko-naselitvene odnose slovenskih krajev v Posočju, na Krasu in v Brdih.

ZVISANE CENE

V soboto so se povišale cene sladkorja za 15 lir pri kilogramu. Po zatrdilih ravnatelja trgovinske zbornice v Gorici pa ta povišek ne velja za prosto cono v Gorici in v Sovodnjah. Zaloge sladkorja za prosti pas v mestu in Sovodnjah bodo zadostovale še do decembra in bodo prišli poviški morda šele takrat v poštev.

V državi so se povišale cene tudi umetnim gnojilom za pet odstotkov.

Stevarjan

OBCINSKE ZADEVE

Že zadnjič smo poročali, da sta posredovala župan Klanjšček in odbornik Koršič pri deželnem odborniku za javna dela glede nekaterih nujnih občinskih del.

Najbolj nas tarejo cene pri novem vodu. En kubičen meter vode moramo plačevati po sto lir. Tako drago vodo pijejo menda le v malokateri občini. Goriška občina, ki dobavlja vodo naši, nima niti polovico toliko stroškov. Pa ni samo cena, ki povzroča slabo voljo. Ob gotovih urah priteka iz cevi komaj viden curek. Nekateri oddaljene zaselke je pa treba še vedno oskrbovati s cisternami. Odbornik Masutto je obljubil našima občinskima možema, da bo deželna uprava posredovala pri goriški občini, da bodo tudi števerjanske vasi dobivale vodo po pametnih cenah.

Druga zadeva je bila že toliko opevana cesta »vina in češenj«, ki še ni vsa asfaltirana. Za odsek Bukovje - Sovenca je občina pripravljena prispevati okrog sedem milijonov lir. Urediti pa je treba še odsek proti

Iz Goriške

Oslavju. Razpravljali so tudi o turistični cesti na Jazbine - Preval - Jenkovo - Dolenje. Če ne bo dežela priskočila na pomoč, bo ostalo vse le pri načrtih.

Prav tako je še nerešeno vprašanje javne razsvetljave. Kdor natanko prešteje vse cestne luči, ne bo prišel niti do deset. Boljša cestna razsvetljava je pa nujno potrebna, tudi zaradi vedno večjega dotoka izletnikov. Dobre ceste in dovoljna razsvetljava so za turizem prav tako potrebne kakor dobra gostišča. Sedaj jih imamo v sredini občine tri, in sicer »na Dvoru«, v gradu in pri Koršiču na spodnjem križišču, ki je zelo vabljivo preurejeno tudi za bolj zahtevne goste.

Končno naj omenimo še prosvetni dom. Mogočna stavba je sicer pokrita, toda delo bolj počasi napreduje. Komur je mar našega prosvetnega dela, bi moral malo globlje seči v žep, da bo dom čimprej dograjen in bo začel služiti svojemu namenu.

OBILEN RIBJI LOV

Prejšnji petek so imeli ribiči v lagunah okoli Gradeža dosti sreče. Nalovili so približno 16 tisoč kilogramov rib; po večini sardel. Ribiči so se spričo obilnega ribjega lova že veselili tudi bogatega zaslužka.

Tu jim je pa šlo slabše. V domačih ribarnicah je blago šlo po 200 do 250 lir za kilogram, ko pa je bil trg nasičen, so cene zelo padle. Gotove količine slabših rib so dosegle smešno nizko ceno komaj 10 lir kilogram.

NAŠI DIJAŠKI ZAVODI

V Gorici delujejo že več let trije zavodi, ki omogočajo našim dijakom šolanje v mestu. Ti so: Alojzijevišče, Dijaški dom in zavod sv. Družine ali Sirotišče. Vsakomur je jasno, da je njih pomen silno važen tudi za dotok dijaštva v naše šole. Zato je prav, da se naša javnost z njimi seznanja in jih podpira.

Danes opišemo v glavnih obrisih delovanja Slovenskega dijaškega doma na podlagi podatkov ravnatelja Sanzina na tiskovni konferenci. V Domu je živel v prejšnjem šolskem letu 83 dijakov in dijakinj, od teh je bilo 67 srednješolcev. Izdelalo je 51% zavodskih dijakov, padlo jih je 10%, popravne izpite ima 39%. V primeri s splošnimi izidi na slovenskih srednjih šolah v Gorici jih je manj odstotkov padlo, a več jih ima popravne izpite. Dijaški dom si je torej zastavil pravilni cilj, da ne skrbi samo za prehrano in vzgojo dijakov, marveč tudi za njih šolske uspehe z lekcijami, pregledovanjem nalog.

Dijaški dom je letos dosegel, da se je začel uradni pošolski pouk (doposcuola). Obiskuje ga 25 otrok; poučujeta dve kvalificirani učni moči.

Vzgojno delo v zavodu se opira na različne pripomočke; od družabnih iger, bogate knjižice do predavanj in poučnih izletov. Predavanja in vzgojni večeri so po navadi ob sobotah. Dijaki imajo možnost, da obiskujejo tudi glasbeno šolo in se udeležujejo pri športnem združenju in taborništvo.

V Domu so se izvršile nekatere obnove n. pr. prostori za pošolski pouk, čeprav mora uprava previdno skrbeti za ekonomsko stanje. O delovanju zavoda se starši poučijo tudi dvakrat na leto, ko prihajajo na zelo obiskovane roditeljske sestanke.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Smrt katoliškega pisatelja

V četrtek, 27. julija, je nenadoma umrl, kot smo že na kratko javili v prejšnji številki, slavni francoski pisatelj, član Francoske akademije, Daniel Rops.

Daniel Rops je bil na oddihu v svoji vili Tresserve pri mestu Aix-Les-Bains. Popolne ga je zadela možganska kap. Prepeljali so ga v kliniko, kjer je umrl, ne da bi prišel k zavesti.

Njegovo pravo ime je bilo Henri Petiot, vendar pa je bil znan samo s pseudonimom Daniel Rops. Ko je bil star 25 let, je objavil knjigo »Notre inquietude« (Naš nemir), v kateri je izrazil nemir tedanje mlade generacije, ko so mladi iskali svojo osebnost in hkrati smisel svojemu življenju v krščanstvu, mimo filozofskih teorij tedanjega časa.

Njegova naslednja dela so imela vsa značaj analize. Po knjigi »Naš nemir« je objavil leta 1931 knjigo »Le monde sans âme« (Svet brez duše), ki je bila analiza dobe, ki se je hotela iztrgati materializmu. Leta 1937 je napisal knjigo »Ce qui meurt ce qui naît« (Kar umira in kar se poraja), v kateri je naglašal možnost obnovitve duhovnih vrednot. Pri tem se je navdihoval pri starih apologistih, kot je bil Tertulijan, in pri modernih avtorjih, zlasti pri Peguy-u in Claudelju, ki sta bila njegova prava učitelja.

Bil je prepričan, da lahko samo poslanstvo katolištva odgovori na nemir modernih ljudi, in v tem prepričanju je napisal svojo najvažnejšo knjigo, ki ima naslov »Mort, ou est ta victoire?« (Smrt, kje je tvoja zmaga?) To je bilo apologetsko delo v obliki romana, v katerem je pokazal, da svetniki lahko rešijo človeka pred zlom. V tej

knjigi je Daniel Rops zoperstavil božjo luč senci človekovega nemira. V naslednjem delu, »L'épée de Dieu« (Božji meč) je Rops napravil nekaj obratov z »religijami stoletja«, ki so hotele — brez uspeha — nadomestiti krščanstvo.

Toda roman se je zdel Ropsu še nezadostno literarno sredstvo za tisto, kar je hotel napisati, in po koncu druge svetovne vojne se je popolnoma posvetil zgodovinskim in kritičnim delom. Tako je napisal knjige »Le peuple de la bible«, (Biblijsko ljudstvo), »Jesus en son temps« (Jesus v svojem času) in »Histoire de l'Eglise« (Zgodovina Cerkve). V teh svojih delih je hotel ostati Rops čimbolj zvest zgodovinskim dejstvom in podatkom, pa tudi krščanskim dogmam. Zelel je nuditi svojim bralcem bolj meditacijo o dejstvih, o katerih poročajo svetopisemska besedila, kakor pa pravo zgodovinsko eksegezo.

Daniel Rops pa je bil tudi kritik in je imel kot tak velik vpliv preko številnih esejev, kot sta na primer »Rimbaud« in »Ou passent les Anges«.

Še nekaj življenjskih podatkov o njem. Rodil se je 19. januarja 1901 v Epinalu, kot sin poklicnega častnika. Studiral je na univerzah v Grenoblu in v Lyonu. Postal je asistent na katedri za zgodovino in je predaval do leta 1944. Imel je tudi doktorat iz prava. Leta 1946 je dobil veliko nagrado Francoske akademije, 3. marca 1955 pa je bil izvoljen za člana Francoske akademije. Z njim sta izgubili Francija in Evropa enega največjih krščanskih pisateljev in mislecev.

Daniela Ropsa so pokopali v kraju Tresserve, kjer je imel svojo podeželsko letoviščno vilo, in na njegovo posebno željo je bil pogreb čisto zaseben. Zvedelo se je tudi, da je zadela Daniela Ropsa možganska kap samo nekaj dni prej, kot je mislil predstaviti javnosti svoj novi prevod »Cvetic« svetega Frančiška Asiškega.

Prav ko je ležal na mrtvaškem odru, so odprli v mestecu Aix-Les-Bains razstavo risb, s katerimi je slikar Edy Legrand ilustriral ta prevod Daniela Ropsa.

»BOGOSLOVNI VESTNIK« BO SPET IZSEL

»Bogoslovni Vestnik« bo po 20-tih letih spet izdala Teološka fakulteta v Ljubljani. Cena za prvo številko je 1.400 dinarjev. Uprava fakultete ga bo poslala vsem duhovnikom, ki niso izrecno tega odklonili. To teološko revijo priporočajo tudi katoliškim laikom.

NAGRAJEN SLOVENSKI SLIKAR

Na bienali sodobne umetnosti v San Marinu je dobil slovenski slikar Janez Bernik odkupno nagrado v znesku pol milijona lir za sliko »Poslanstvo«.

Odkupno nagrado v znesku 500 tisoč lir je dobil tudi Italijan Cremonini, poleg tega pa še po en belgijski, češki in francoski slikar.

V založbi Slovenske kulturne akcije v Buenos Airesu je v tisku celotni slovenski prevod Dantejeve »Božanske komedije«. Oskrbel ga je dr. Tine Debeljak.

Ta novi prevod Božanske komedije hoče biti prispevek Slovencev k počastitvi 700-letnice Dantejevega rojstva.

V neki kliniki v Kopenhagnu je umrl zaradi možganske kapi znani norveški romanopisec Aksel Sandemose. Star je bil 66 let.

Jean Paul Sartre bo v kratkem obiskal državo Kuwait, kamor ga je povabilo ministrstvo za informacije. Sartre je zelo priljubljen v arabskem svetu od časa alžirske vojne in ker se je že mnogokrat zavel za stvar Arabcev. Zdaj je na obisku v Sovjetski zvezi.

Ze nekaj dni snemajo v Sloveniji film »Made-moiselle de Maupin«, v režiji znanega italijanskega režiserja Maura Bologninja. Glavne vloge igrajo Catherine Spaak, Robert Hossein in Thomas Millian.

V Stettinu je umrl v starosti 83 let znani poljski antropolog in etnolog Jan Czekanowski. Bil je znan kot ustanovitelj takoimenovane »poljske šole« antropoloških študij. Napisal je številna dela o antropologiji slovanskih narodov.

Na danskem otoku Lolland so kar za dve cerkvi nastavili kot organistko 11-letno Inger Dideriksson. Zamenjala je svojo 18-letno sestro, ki hoče postati učiteljica.

MIHAJLOV BO TOŽIL

Pisatelj Mihajlo Mihajlov bo baje vložil tožbo proti filozofski fakulteti v Zadru in proti izvršilnemu svetu hrvaške republike, kot je naznanil v razmnoženem pismu, ki ga je razposlal tujim časnikarjem-dopisnikom v Beogradu. Mihajlov — ki je, kot znano, avtor reportaže »Moskovsko poletje '64«, v kateri je zapisal, da so imeli v Sovjetski zvezi prej koncentracijska taborišča kot v nacistični Nemčiji — trdi v pismu, da so ga »nezakonito in neutemeljeno« odstavili kot docenta zadrške fakultete in to še pred obsodbo. Sodišče v Zadru ga je namreč obsodilo zaradi omenjene reportaže in nedovoljene širjenja zaplenjenega tiska na devet mesecev ječe, prizivno sodišče pa mu je znižalo kazen na pet mesecev pogojno, pred kongresom PEN kluba na Bledu pa so ga — baje na posredovanje slovenskega PEN kluba — izpustili iz zapore.

Toda kot kaže, hoče Mihajlov popolno rehabilitacijo. Zato v pismu tudi naznanja, da bo tožil tudi izvršilni svet hrvaške republike, ker je njegova upravna komisija ratificirala njegovo odstavitev in tako »dokazala, da so ustavna jamstva o ideološki svobodi samo mrtva črka«. Navaja tudi, da so mu jugoslavanske oblasti odklonile izstopni vizum, da bi se lahko podal v Združene države, kamor sta ga baje povabili univerzi Columbia in Berkeley.

Ni pa se mogoče ubraniti vtisa, da se je Mihajlov navadil na publiciteto, ki jo je vzbudil njegov primer v svetu, zato jo skuša zda, ko se je zdelo, da je njegov primer rešen in postavljen »ad acta«, od časa do časa spet nekoliko poživiti.

PRIZNANJE ZA PROF. SUSTARJA

Dr. Lojze Suštar, profesor moralke v bogoslovnem semenišču v Churu v Švici, je bil imenovan za regensa-ravnatelja omenjenega bogoslovja.

Dr. Suštar je doma iz Dolenjske. Bogoslovne študije je dokončal v Rimu kot gojenec zavoda Germanicum. Po končani vojni je iz Rima odšel v Švico, da si popravi zdravje. Tam je našel tudi delo, najprej je bil kaplan v St. Moritzu, nato spiritual in profesor teologije v zavodu Schwytz in končno je postal profesor bogoslovja v Churu.

Profesor Suštar veliko piše in se ukvarja s teološkimi, sociološkimi in drugimi problemi, zlasti v zvezi z življenjem slovenskega naroda. Sodeluje med drugim pri znani seriji »Knjižice«, ki jih izdajajo salezijanci v Trstu, pa tudi na radiu Trst »A«.

Mojstri sodobne literature

Moderni liriki

Podrobnejša analiza mnogih sodobnih proznih tekstov — in dram — bi pokazala na izrazite lirične vloške, na poetično bogastvo, ki spremlja prozo in dramo. Precejšen del Joycejevega Ulyssesa, Proustovega, Kafkovega ali Bjelijevega opusa se preliva v čisto poezijo, celo sodobni avtor absurda Beckett piše pravzaprav lirične groteske, njegove drame so nasičene s trpkjo, grozečo poezijo. Se tisti sodobni prozni ustvarjalci, ki so zarisali epsko karikaturu propadajočega fevdalno-meščanskega sveta (Musil, Hermanovsky-Orlado), so se večkrat znašli v čisti poeziji. To bi še bolj veljalo za Poljaka Schulza in za našega Cankarja, ki je nedvomno evropsko pomemben pisatelj, a žal Evropi skoraj popolnoma neznan, nekaj zaradi pomanjkanja posebno dobrih prevodov, nekaj zaradi nerazširjenosti našega jezika, nekaj zaradi neprevedljivosti njegove poetične proze.

Ne bi bilo napak reči, da je sodobna poetizacija celotne literature v zvezi z velikimi novatorskimi dosežki, ki so jih v literaturi prvi postavili pesniki. Tu bi predvsem poudaril velik Baudelairov (1821-1867) pomen za razvoj sodobne literature. Strukturne značilnosti sodobne poezije (razosebljenje, estetika grdega, jezikovna magija, ustvarjalna fantazija, razstavljanje in deformiranje, irealnost) moramo najti v njegovi pesniški zbirki Les Fleurs du Mal (1957). Rimbaud (1854-1891) in Mallarmé (1842-1898) sta Baudelairovo pionirsko delo samo podkrepila.

Francija nam je dala pomembne pesniške ustvarjalce (Apollinaire, Valéry, Saint-John Perse), moderni poetski nazori pa so se prelili širom sveta, tako da lahko danes govorimo o razcvetu moderne poezije. Španija je dala Jiméneza (1881-1958), Guilléna (1893), Garcio Lorco (1899-1936), Albertija (1902) in Salinasa (1891-1951), Italija zlasti Ungarettija in Montaleja (1896) in nihče ne more odrekati poetične moči Amerikancu Ezri Poundu (1885) ali v Angliji še naseljenemu Eliotu (1888-1964). Na nemškem pro-

storu so se rodili tako pomembni ustvarjalci kot Benn (1886-1956), Trakl (1887-1914) ali Krolow (1915), omenili pa bi lahko še povsod po svetu marsikoga drugega, med Jugoslavani zlasti Srba Vaska Popa in Miodraga Pavlovića, med Hrvatini Tina Ujevića, med Slovenci pa posebno Edvarda Kocbeka in še mladega Gregorja Strnišo, s katerim stopa — kar že mnogi slutijo — slovenska literatura na posebno pomemben, morda še nikoli dosežen ustvarjalni v.h.

Če bi hoteli na kratko zaobjeti strukturalne značilnosti sodobne poezije, bi mogli reči, da je pravzaprav odkrila specifična umetniška sredstva, ki zelo dobro karakterizirajo današnji odtujeni položaj sodobnega človeka v svetu. Porušenje starih poetičnih norm, ustvarjalna svoboda, dehumanizacija v razčlovečenem svetu, hermetičnost (zato toliko zanimanje za manirizem, Góngoro itd.), ontološko izenačevanje (pri določenih ustvarjalcih) absolutnega in nič, okultizem, notranji monolog, groteska, alogičnost, absurdnost dajejo dovolj točno pričevanje o sodobnem svetu.

Sodobna poezija pa bi bila oropana zelo važnega dopolnila, ko bi pozabili omeniti pomembno vlogo, ki jo je v razvoju moderne poezije odigral ruski simbolizem (Anenski, Sologub, Bjeli, Balmont, Blok), akmeizem — povratek k večji realnosti — (Gumiljov, Mandeljštajn, ki je s svojimi bizarnimi besednimi igrami in posebnimi pomeni v prozi Egipčanska znamka utemeljil ruski surrealizem, ki se je v Franciji zlasti v Bretonom zelo razvil, ne da bi dal kak posebno pomemben umetniški dosežek), posebej pa bi bilo treba omeniti tudi futurista Majakovskega in osamljenega Jasenina.

Moderna poezija nosi — prav tako kot druge literarne in umetniške ustvarjalnosti — pečat našega sodobnega tehnokratskega časa. Filozofske nazore, ki so jih s svojimi eksistencialnimi razpravami in umetniškimi teksti sporočili Sartre, Camus, Heidegger ali Jaspers, je registrirala. V današnjem, poeziji tako nenaklonjenem času, odkriva novo lepoto in novo poetično moč, zato ni toliko nepomembno, če bi proučili njeno nekoliko težko strukturo in spoznali njeno lepoto.

GOSPODARSTVO

Kislo mleko

Največ stoletnikov oziroma nad 100 let starih ljudi živi na Balkanu — zlasti v Bolgariji — in v stranskih dolinah Kavkaza, zlasti v Armeniji in Gruziji (Georgija). Zemljepisni raziskovalci trdijo, da je zelo mnogo stoletnikov tudi v dolinah Himalaje v Aziji in južnoameriških And. Znanstveniki v prehrani trdijo, da dosežejo ti stoletniki tako starost samo zato, ker redno uživajo obilo kislega mleka, čeprav drugače zelo revno živijo.

Kislo mleko ima mnogo ljubiteljev, ki bi radi uživali kislo mleko vsak dan. Je pa tudi mnogo drugih, ki o kislem mleku nočejo nič slišati. Povprečen Tržačan in Kraševac bi rekla, da je kislo mleko pokvarjeno mleko, dobro k večjemu za prašiče. Vipavec ali Tolminec pa mislita drugače, in marsikateri bi zapel pravi slavospev kislemu mleku.

Danes ve celi svet, da je sveže ali sterilizirano mleko prvovrstna hrana, saj vsebuje vse snovi, ki so potrebne mladiču — tudi človeškemu — za nemoten popolni razvoj. Kemija je mleko analizirala in ugotovila, da vsebuje beljakovine-proteine in sicer v enem litru 36-37 gramov ali polovico toliko, kolikor jih potrebuje človek srednje starosti in rudninske snovi — pepel, razne vitamine in kvasine-fermente. Prav dokončno pa tudi mleko še ni preučeno.

Če bi učinkovale samo kvasnice, ki se vedno nahajajo v mleku v manjši ali večji meri, bi začelo mleko kipeti, se bi začelo kvasiti. V rednih razmerah bi se mleko kisalo. Mnogi in v raznih krajih pa hočejo dobiti iz mleka posebne pijače in zato primešajo mleku razne kvasnice, ki naj povzročijo svojevrstno kipenje-kvašenje. Posebne pijače dobimo nadalje iz mleka raznih vrst živali. Medtem ko dosežemo pri kvašenju domačega mleka navadno samo mlečno-kislinsko kipenje, se dobi iz mleka nekaterih živali tudi alkohol. Pri teh se mlečni sladkor spremeni v alkohol in tako mleko človeka tudi opijani.

Pri nas je splošno znano samo navadno kislo mleko, kateremu nekateri pravijo tudi jogurt, čeprav bi morali pod jogurtom razumeti samo kislo mleko, pri katerem smo povzročili kvašenje s posebnim kvasilom, pri nas največ z »baccilus bulgaricus«. Pri nas poznamo kisla mleka, ki so napravljena iz kravjega, manj iz ovčjega in kozjega mleka. Bivolje skisano mleko pa vsebuje navadno že nekoliko alkohola. Še več ga pa vsebuje »kefir«, katerega navadno pripravljajo iz kobiljega in osličjega mleka. Z dodatkom posebnih kefirjevih kvasnic ga pripravljajo tudi iz kravjega mleka. Največ kefirja uživajo Kazaki (mongolsko pleme) in Mongoli. Ti zadnji, ki redijo tudi velblode, pripravljajo iz mleka velblodk »kumis«, ki je bolj kisel in tudi bolj alkoholen kot kefir. Tako kefir kot kumis navadno kipita kot šumeča vina in zato ju imajo za šumeče kislo mleko. V raznih krajih — zlasti v Aziji — dodajajo poljubnemu mleku še mlečni sladkor in sirotko (ostanek mleka po izdelavi sira), da dobijo kislo mleko z lahkim vinskim okusom. Sploh pripravljajo razni narodi različne pijače s posebnimi dodatki k mlekom in mno-

gi imajo posrečene recepte, ki jih pa skrbno skrivajo.

Pravilno pripravljena in dobro ohranjena kisla mleka so mnogo lažje prebavljiva kot navadna mleka in druga hrana. Zato pa zdravniki predpisujejo kisla mleka mnogim bolnikom, zlasti če boleha na prebavnih in črevesnih težavah. Večkrat hočejo zdravniki s tem spremeniti bolniku želodčno floro, to so razne bakterije in drobnoživke, ki delujejo v želodcu in ki imajo nalogo prekvašati hrano.

Vsekakor je mleko zdravilna pijača, kislo pa še najbolj. Zato bi morali starši navajati otroke na pitje sladkega in kislega mleka, a pravtako bi ga morali tudi sami uživati, posebno če hočejo dočakati visoko starost zdravi, da ne bodo nikomur v breme.

ZVIŠANJE POKOJNIN V ITALIJI

15. avgusta bo pričel veljati zakon o povišanju pokojnin od 1. januarja letos dalje.

Minimalne pokojnine za neposredne obdelovalce zemlje, kolone in polovinarje bodo povišali od 10 na 12 tisoč lir mesečno, minimalne pokojnine za druge kategorije v starosti nad 65 let od 15.000 na 19.500 lir ter za starost izpod 65 let od 12.000 na 15.600 lir. Končno bodo za 20 odstotkov povišali pokojnine na temelju prispevkov posameznikov, ki presegajo sedanje minimalne mesečnine 12 tisoč oziroma 15 tisoč lir.

INPS bo plačal zaostanke 13. septembra kategoriji Vo, 13. oktobra kategorijam Io, Ir, So, Sr in Art ter 13. novembra kategoriji Vr.

Italijansko - jugoslovanski razgovori

Ministrski predsednik Moro in podpredsednik jugoslovanske vlade Blažević sta imela pretekli teden v Rimu razgovore o gospodarski reformi v Jugoslaviji. Blažević je vodil gospodarsko odposlanstvo, ki se je z glavnimi trgovinskimi partnerji Jugoslavije pogajalo o odložitvi plačila jugoslovanskih dolgov.

Moro je v nagovoru izjavil, da so stiki med Italijo in Jugoslavijo tesni ne samo na gospodarskem in kulturnem področju, marveč tudi na ravni človeških odnosov. Spomnil je, kako v okviru videmskega sporazuma prehaja vsako leto mejo na milijone italijanskih in jugoslovanskih državljanov. Italijansko-jugoslovanski stiki so se zadnja leta vedno bolj krepili v potrdilo, kako sta tudi med državami z različno družbeno ureditvijo možna miroljubno sožitje in upoštevanje medsebojnih potreb.

»V tem duhu sprejemamo vaše poslanstvo ter gledamo na pogumne gospodarske pobude, katere hoče Jugoslavija uresničiti«, je zaključil Moro svoj nagovor.

Podpredsednik jugoslovanske vlade Blažević je v petek odpotoval iz Rima nazaj v Beograd, potem ko je zaključil svoje razgovore z italijanskimi državniki. Namen njegovega obiska je bil predvsem v tem, da bi

INDUSTRIJSKO SODELOVANJE SLOVENIJA - ITALIJA

Tovarna »GORENJE« iz Velenja je v okviru italijansko-jugoslovanskega industrijskega sodelovanja letos aprila poslala na tržišče prve superavtomatične pralne stroje, katere je izdelala na podlagi licence »REX«.

Tovarni »ZANUSSI« in »GORENJE« se pripravljata na podpis pogodbe o tehnično-industrijskem sodelovanju. Slovensko podjetje bo na podlagi sporazuma investiralo v to sodelovanje 650 milijonov.

Pripravljajo še druge pogodbe o industrijskem sodelovanju, tako med podjetjema »LAMA« (Dekani) in »TRAD« (Trst), med »PAZINKO« iz Pirana in neko tržaško družbo ter med »IPLASOM« iz Kopra in »INTERPLASOM« iz Trsta.

TURIZEM V ITALIJI

V okviru naraščanja turizma v Italiji se je število hotelskih postelj v zadnjih petih letih povečalo za 30%, to je od 700.000 na preko en milijon.

Ta porast ni dosti spremenil starega razmerja med severom, srednjo Italijo in jugom. Na severu je še vedno 70% hotelskih postelj in sob, v srednji Italiji 18% in v južni Italiji 12%.

Zadnji podatki o turizmu so bili objavljeni za junij. Turistov je prišlo 2.491.000 in nočnih so zabeležili 10.380.000. Porast prvih znaša 4% v primeri z lanskim junijem in porast drugih 5,2%.

ITALIJANSKO - JUGOSLOVANSKA TRGOVINA

Italijansko-jugoslovanska trgovina je v prvih petih mesecih 1965 nazadovala v primeri z istim obdobjem lani. Znašala je 70,8 milijarde lir, kar je 10 odstotkov manj kot lani.

Jugoslovanski izvoz je znašal 33,2 milijarde ali 15 odstotkov manj kot lani, uvoz pa 37,6 milijarde ali 19 odstotkov manj kot v prvih petih mesecih lani.

dosegel odložitev plačila jugoslovanskih dolgov Italiji, ki bodo zapadli v prihodnjih treh letih. Kot je slišati, je bil ta namen v bistvu dosežen.

SPOPADI V SUDANU

Vatikanski dnevnik »Osservatore Romano« je prinesel članek, v katerem se zaskrbljeno sprašuje, kaj se dogaja v Sudanu. Severne sudanske pokrajine so v glavnem arabske, v južnih pa prevladujejo črnici, ki so povečini katoličani. Toda vlada v Hartumu jih skuša nasilno pomohamedaniti. Iz tega razloga so v februarju 1964 krivično izgnali iz sudanskega juga katoliške misijonarje tuje narodnosti.

Sledila je zaostrena gverila in neusmiljeni pokoli, s katerimi so iztrebljali predvsem bolj izobražene ljudi na jugu. Ponovno je prišlo do izbruhov nasilja in fanatizma proti katoličanom in katoliškim ustanovam. Natančno število žrtev takih pokolov ni znano, sodijo pa, da so pobili že od 500 do 1.400 prebivavcev južnega Sudana.

AMERIŠKI ZAKON O CIVILNIH PRAVICAH

V Združenih državah je začel veljati 7. avgusta novi zakon, ki bo omogočil milijonom črncev, da se bodo lahko poslužili svoje volivne pravice.

VIRGILU ŠČEKU V SPOMIN

Odprava slovenskega učnega jezika v Italiji je vzbudila pozornost v tujini, predvsem v Jugoslaviji.

Porti odredbi italijanske vlade je pisalo vse slovensko, srbsko in hrvatsko časopisje in v beograjskem parlamentu so vložili interpelacijo demokratije

169. Dr. E. BESEDNJAK

po poslancih Reissnerju in Grisogonu in tudi Slovenska ljudska stranka je vložila interpelacijo po poslancu Hohnjecu.

Ob burnem pritrjevanju celega parlamenta je Hohnjec med drugim izvajal:

»Oglasil sem se k besedi, da obrnem pozornost na vprašanje naših bratov v Italiji. Njihova usoda je zelo žalostna in nam preko meje že kličejo: Umirajoči vas pozdravljamo! In v resnici moram reči, da so fašisti obsodili naše brate na narodno smrt. Vrgli so iz šol naš slovenski jezik!« (Burni protesti).

»In sedaj so začeli že poitalijančevati slovenske in hrvatske otroke. Tako barbarstvo moramo pred obrazom cele Evrope obsoditi in proti njemu najodločneje protestirati.« (Burno odobravanje)

UČITELJI IN VSE STRANKE

Jugoslovsanske učiteljske organizacije pa so predložile spomenico o šolah pri zastopnikih tujih držav v Beogradu in dr. Korošec je bil večkrat pri zunanem ministru dr. Ninčiču zaradi položaja primorskih Slovencev in Hrvatov v Italiji.

V Sloveniji so se povezale vse narodno-obrambene organizacije in vse stranke, to se pravi Sloven-

ska ljudska stranka, Demokratska stranka, Samostojna kmetijska stranka, Narodna socialna stranka, Radikalna stranka, Narodno napredna stranka in Socialno demokratska stranka k skupnemu nastopu in sklenile prirediti protestne manifestacije po vsej deželi.

Tako so se vršili protestni shodi v Mariboru, v Celju, v Ptujju, Brežicah, Ljutomeru, Kranju, Novem mestu, Sodražici, Stražišču, na Rakeku, v Kranjski gori, Cerknici, Ribnici in drugod. Povsod so sklenili ostre resolucije proti odpravi slovenskih ljudskih šol na Primorskem in dvojezičnosti časopisov; resolucije so poslali Pašiču in Ninčiču.

Protestno resolucijo je sklenil tudi občni zbor Zveze županstev Slovenije, ki se je vršil v Celju pod predsedstvom poslanca dr. Stanovnika.

V Ljubljani se je pa vršil shod Orjune in Narodne obrane, na katerem je med drugimi govoril pisatelj Vladimir Levstik.

ZBOROVANJE V UNIONU

Združene stranke so imele protestno zborovanje v veliki dvorani hotela Union. »Nastopili so,« je pisalo Jutro, »dogodki, ki so nas združili v manifestacije, katere po svoji velikosti in iskrenosti spominjajo na dneve osvobojenja.«

»Kdor je nocoj prisostvoval ogromnemu narodnemu zboru v veliki, s tisoči gorečih src napoljeni dvorani, se je moral spomniti nepozabnih časov majniške deklaracije. Današnja manifestacija Ljubljane je bila elementarna in veličastna.«

Predsednik zborovanja je bil minister n. r. dr. Korošec, podpredsedniki minister n. r. dr. Žerjav, minister n. r. Pucelj, g. Vl. Franke in dr. Ravnikar.

GOVORI DR. KOROŠCA IN DR. RAVNIKARJA

Korošec je med drugim izvajal: »Boli nas, kar se godi onstran mej našim bratom Slovincem in Hrvatom. To čutimo na našem telesu, saj nas je samo sila, ne pravica ločila v dve državi. Narod je ostal cel in kar občuti en del, občuti ves narod v celem svojem organizmu.«

»Na morebitni ugovor, da se vmešavamo v notranje zadeve tuje države, odgovarjam: Mi se vmešavamo samo v notranje zadeve našega naroda!« (Viharno odobravanje) »Kličemo Italiji, naj se varuje nadaljevati s krivicami. Mi se bomo proti tem krivicam tako dolgo borili, dokler ne pride čas, ko se bodo odprla vrata ječ našim zatiranim bratom in se bodo vrnili svobodni v naročje naše države.«

Dr. Ravnikar je ostro obsodil krivice, ki se gode našim bratom v Primorju. »Tudi divjanje uradne Italije naših bratov ne bo uničilo. Ni burje, ki bi mogla odnesti našega Primorca in Kraševca.« (Aplavz). »Naša duša je užaljena, ko moramo gledati kulturno blaznost, ki jo uganja Italija s svojimi nekulturnimi ukrepi proti narodnim manjšinam.« Nato je predlagal bojkot uvoza italijanskega blaga.

PO ZBOROVANJU

Vlada je bila prepovedala vsak obhod po mestu, toda kljub temu so se zbrale množice na cestah in manifestirale.

»Kljub vladni prepovedi,« je pisalo Jutro, »se je med prepevanjem narodnih himen spontano razvila mogočna povorka, ki je krenila na ulice, ki so bile povsod zastavljene s policijo in orožništvom. Policijski kordon na Miklošičevi ulici je bil v trenutku razbit in množica je odšla naprej.«

»Vladala pa je kljub temu še disciplina, ki se je zrahljala šele potem, ko so nenadoma prispeli orožniki in potiskali občinstvo z nasajenimi bajonetami nazaj.«

(Dalje)

Nemogoče je popisati presenečenje, ki ga je to razkritje povzročilo v Francisu. Oprostil se je ravnatelju zaradi svoje zmedenosti in dejal: »Po tako presenetljivi novici bodite, prosim, tako dobri in mi dovolite nekaj ur premisleka. Nocoj vam bom sporočil, kako sem se odločil.«

Ravnatelj je pohvalil njegovo previdnost in Francis se je z izgovorom, da ima nujno delo v banki, hitro poslovil od njega in napravil dolg sprehod, na katerem je premišljeval o stvareh, ki jih je zvedel.

Četudi mu je prijala zavest, da začenja zadobivati njegova oseba tako važnost, in ga je zaradi tega mikalo, da bi sprejel ponudbo, je bil v začetku odločen, da jo odkloni. Toda počasi ga je začelo tistih štiristo funtov nezadržno mikati in prav tako tudi čudni pogoji, ki so bili povezani z njimi. Istočasno je odkril v svojem srcu nepremagljivi odpor proti imenu Scrymgeour, ki mu sicer tudi že prej ni bilo preveč všeč; in nekako priskutno se mu je začelo dozdevati tudi njegovo dosedanje življenje, tako enolično, tako malo romantično. Vse to je pripomoglo, da se je končno notranje precej razvnel in sprehajajoč se sem in tja je začutil v sebi neko novo čustvo moči in svobode ter začel z užitek kovati najlepše načrte za svojo bodočnost.

In potem ni bilo treba drugega, kot da je dal besedo pristanka ravnatelju in takoj je dobil nakazilo, še za štiri mesece nazaj, ker je bilo datirano s 1. januarjem.

Vtaknil ga je v žep in se vrnil domov. Kako revne so se mu zazdele zdaj sobe v Scotland Streetu! Prvikrat so njegove nosnice neprijetno začutile vonj po juhi; prvikrat je opazil, da je imel njegov adoptivni oče tisoč majhnih neprijetnih napak, ki so ga navdale z začudenjem in skoro z gnusom. Zato je takoj sklenil, da bo odpotoval v Pariz.

Tja je prispel pred določenim dnem. Vzel si je sobo v skromnem hotelu, v katerem so navadno stanovali Angleži in Italijani, ter se posvetil izpopolnjevanju svoje francoščine. Najel si je učitelja za francoščino za dvakrat tedensko in se razgovarjal s potepuhi na Elizejskih poljanah. Vsak večer pa je šel v gledališče. Tudi njegova frizura je postala elegantnejša. Vsako jutro se je dal obriti in sfrizirati pri nekem brivcu v sosednji ulici. To

■ 27 ■

MAHARADŽOV DIAMANT

R. L. STEVENSON

Zgodba o hiši z zelenimi polkni

mu je dajalo drug videz in imel je občutek, da je s tem ostrgal s sebe vse staro in vso rjo preteklosti.

Končno je prišla nedelja. Popoldne se je podal k blagajni gledališča v rue Richelieu. Dovolj je bilo, da je povedal svoje ime blagajniku, pa mu je takoj izročil ovitek z vstopnico. Videti je bilo, da je bil naslov na ovitku napisan šele malo prej.

»Ta vstopnica je bila kupljena šele pred nekaj hipi,« je rekel blagajnik.

»Vidim,« je odvrnil Francis. »Toda oprostite, bi mi lahko povedali, kdo jo je kupil?«

»Vašega prijatelja je lahko opisati. To je lep starec močne postave in sivih lah, z veliko brazgotino od sablje preko obraza. Tak značilen tip, da bi ga ne mogli zgrešiti, niti če bi hoteli.«

»Verjamem,« je odgovoril Francis. »Hvala za vašo prijaznost.«

»Ne more še biti daleč,« je rekel nameščeneec. »Če pohitite, ga še gotovo najdete kje tod okrog.«

Tega Francisu ni bilo treba dvakrat reči. Naglo je odšel in se pognal v ulično gnečo ter se začel ozirati na levo in desno, da bi odkril tistega človeka. Videl je mnogo moških s sivimi lasmi, toda kadar jih je dohitel, je vsakokrat ugotovil, da nimajo na obrazu brazgotine od sablje.

Dobre pol ure je tako iskal po vseh bližnjih ulicah, toda končno je moral priznati, da je njegovo iskanje zaman, in tako je začel hoditi bolj umirjeno, tudi zato, da bi napravil nekoliko reda v svojih mislih, ki so bile v pričakovanju čudnega srečanja vse razburjene.

(dalje)

ŠPORTNI PREGLED

Jugoslovanska gospodarska reforma in šport

Vse kaže, da je nedavna gospodarska reforma v Jugoslaviji dokaj prizadela tudi športnike. Kot je znano, so v sosedni republiki razvednotili dinar, zaradi česar so se življenjski stroški dvignili, poročila pa se je tudi vrsta nujnih vzporednih problemov, ki nedvomno kažejo, da bodo Jugoslavlani morali za nekaj časa nekoliko zategniti pas.

Tako se niso znašla v težavah le številna podjetja, tovarne in ustanove, ampak tudi športniki. Ti so bili doslej financirani iz raznih virov: državnih, športnih, gospodarskih, občinskih itd. Ker pa bodo morale odslej tudi tovarne in slične ustanove mnogo bolj paziti na vsak dinar, je razumljivo, da bodo v splošni težnji za štednjo skušali marsikje tudi omejiti odtok denarnih sredstev v športni smeri.

Med najbolj vidnimi društvi, ki so bila z novimi gospodarskimi ukrepi že prizadeta, je prvotligaška enajstorica Splita. Tamkašnje gospodarske organizacije — ki so doslej največ prispevale zanj — so se namreč izrekle za prekinitve odvajanja sredstev za ta nogometni klub. Društveno vodstvo je s tem zašlo v skoraj brezizhoden položaj in je že najavilo, da se prihodnjega prvenstva zelo verjetno prav zato ne bo udeležilo.

Podoben je položaj tudi v Sloveniji. Trenutno sicer še ni popolnih podatkov o tem, koliko je gospodarska preosnova prizadela športnike, vendar pa je bilo v slovenskem tisku objavljenih že nekaj novic, iz katerih je razvidno, da tudi Slovenija ni ostala imuna pred tem pojavom. Tako je na pri-

13. nagrada »Bancarella« je bila podeljena knjigi »Giovinezza, giovinezza«, ki jo je napisal minister Preti. V njej opisuje svojo mladost pod fašizmom.

Umrli je japonski pisatelj Junichiro Tanizaki, ki je bil že kandidat za Nobelovo nagrado. Star je bil 79 let.

mer najavil tudi ljubljanski nogometni drugoligaš Slovan svoj umik iz prvenstva zaradi pomanjkanja denarja, čeprav se je šele letos uvrstil v 2. ligo in se seveda nanjo tudi pripravljaval. Vendar so zdaj javili, da ne bo tako hudo in da se bodo sredstva našla.

»Ljubljanski dnevnik« je pred dnevi prinesel k tem dogodkom komentar, v katerem pravi, da športa ni moč reševati iz težav s podobnimi prijemi kot drugod. Tovarne bodo skušale prebroditi krizo na primer tako, da bodo za 20 odstotkov dvignile svojo storilnost. Športniki pa seveda ne morejo načrtovati za 20 odstotkov boljših rezultatov. Komentar pravi med drugim:

»Z gospodarsko reformo se bo znašla vrsta športnih organizacij v hudi zagati. Čeprav so že tako v težavnem gnotnem položaju in večina ni dobila niti s proračuni odobrenih dotacij, se bo stiska zaradi zvišanja cen in s tem zvišanja stroškov potovanja, tekmovanja, vzdrževalnih naprav, opreme in tako naprej še povečala. Vsi proračuni klubov in društev so sedaj porušeni ter ni videti, kako jih bodo prizadeti uravnovesili. Hkrati pa je vrsta tekmovanja v nevarnosti. Brez skrbi, da bi se zmotili, lahko trdimo, da bomo dan za dnem slišali za odpovedi tekmovanja, klice na pomoč ogroženih in podobno.«

Tako je zapisal »Ljubljanski dnevnik« in mnogo so o tem pisali tudi drugi časniki. Zasedali pa so tudi športni forumi in razpravljali o nastalem položaju. Na zvezi za Telesno kulturo Slovenske republike so priredili posebno tiskovno konferenco, na kateri so nakazali nekaj poti in možnosti za prebroditev krize. Predsednik zveze Janez Zemljarič je med drugim dejal: »Ko bodo delovne organizacije prebredle prehodne težave, se bo prav gotovo še bolj kakor doslej zavzele za napredek telesne kulture.«

Na tem receptu torej piše »Čakati!« Tudi čakanje je lahko v določenih primerih zdravilo. Toda ne vedno.

B. P.

Grozna obletnica

V japonskem velemestu Hirošimi so se v petek spomnili dvajsete obletnice atomskega napada. Dne 6. avgusta 1945 ob osmi uri in en četrt zjutraj je vrglo ameriško letalo B-29 na mesto atomsko bombo, veliko kot melona. V sekundi je bilo razrušeno središče mesta in ubitih nad stotisoč ljudi. Tri dni pozneje je ista usoda zadela mesto Nagasaki.

V obeh mestih — po japonskih cenitvah — je bilo nad 300 tisoč mrtvih, natančnega števila pa niso mogli nikdar ugotoviti. Na posledicah atomskega žarčenja pa še danes umre v obeh mestih vsak mesec približno po 15 oseb.

Za to žalostno obletnico se je zbralo v spominskem parku miru v Hirošimi 30 tisoč ljudi. V globokem molku so prisostvovali odkritju spominskega stebra za 469 novih žrtev, ki so do letos umrle na posledicah atomskih žarkov. Točno ob uri napada pred dvajsetimi leti so zatulile sirene, zvonovi katoliških cerkva so zvonili in v zrak se je dvignilo tisoč belih golobov, znanilcev miru. Ogromen otroški zbor pa je zapel pretresljivo »Pesem o Hirošimi«.

Komaj se je žalostni obred končal, se je zazdelo, kakor da se hočejo tudi divje sile narave pridružiti na svoj način obhajanju spomina na žrtve. Privršal je tajfun, ki se je dotaknil tudi južnega dela Hirošime in povzročil nekaj smrtnih žrtev.

V Hirošimi je bilo isti dan tudi zborovanje proti atomski vojni, ki so se ga udeležili delegati iz mnogih držav. Na njem so se posvetovali o možnosti prepovedi jedrskega orožja.

Koliko pa je ta možnost uresničljiva, mogoče razbrati iz odgovorov znanstvenikov, ki so sodelovali pri sestavi prve atomske bombe. Ameriški list »New York Times« jih je vprašal, ali je bila eksplozija atomske bombe res potrebna. Znani prof. Oppenheimer je odgovoril, da Amerika ni imela druge možnosti, da hitro konča vojno. Istega mnenja je tudi Nobelov nagradenec Segre, ki je tudi pripadal skupini znanstvenikov, ki so izdelali atomsko bombo. Dodal je še, da so se morali ameriški znanstveniki potruditi, sicer bi jih bil Hitler prehitel in zmagal.

So pa drugi, ki pravijo, da je bila atomska bomba sicer potrebna, a le kot svarilo. Profesor Teller meni, da bi bili morali bombo razstreliti najprej v višini 20 tisoč čevljev. Japonska bi se bila prestrašila in zaprosila za mir ter bi ne bilo toliko nepotrebnih žrtev. Odvrgli so jo pa kar prvič z višine dva-

Položaj v S. Domingu

Posredovalna komisija Organizacije ameriških držav je naslovila poziv na dominikanski narod, naj podpre predloge za narodno spravo, ki bi napravila konec sedanji krizi v Dominikanski republiki. Predlogi se nanašajo na sestavočasne vlade, kateri naj bi predsedovala neka neodvisna osebnost — to naj bi bil Hector Garcia Godoy — in na objavo tako imenovanega ustavnega akta, ki bi veljal kot časna ustava.

Ameriško zunanje ministrstvo v Washingtonu pa je naznanilo, da so Združene države odpravile vsakršno finančno pomoč obema spornima strankama v Dominikanski republiki, dokler ne bosta privolili v sestavo prehodne vlade narodne enotnosti.

Osnutek zakona o omikanem sožitju

(Nadaljevanje s 1. strani)

skim in kulturnim ustanovam, in sicer izrecno zato, ker so slovenske.

ZA OMIKANO SOŽITJE!

Tako početje ne samo, da hudo žali precejšen del prebivalstva, marveč tudi resno škoduje možnosti mirnega in omikanega sožitja, ki ga vsi ljudje dobre volje želijo doseči. Takšno početje bi lahko končno negativno vplivalo celo na odnošaje med omejnima državama.

Pravna ureditev bi ne smela dopuščati takih obsojanja vrednih dejanj že zaradi tega, ker nasprotujejo državnim namenom. Slednji ne obstajajo samo v tem, da se zagotovi temeljne in nujnostne pogoje za skupno življenje, marveč tudi v tem, da se pospeši obstoj, izboljšanje in napredek vseh družbenih delov. Organizatorji, izvrševalci in podpihivalci nestrpnih nastopov proti slovenski narodni manjšini zanikajo osnovna demokratična načela, na katerih temelji republiška ustava, in vedo, da v tem smislu lahko tudi delujejo, ker takšna dejanja niso pravno kaznovana. Zaradi tega je potrebno in je celo nujno, da dobijo podobne kršitve omikanega sožitja dosleden odgovor v kazenskih sankcijah.

IZPOLNITEV OBVEZNOSTI

Treba je poudariti prisebnost tistih, ki so — spominjajoč se žalostnih preteklih izkušenj in tolikih bolečin ter tragedij — postavili in siglirali 3. člen 2. priloge London-

skega sporazuma z dne 5. oktobra 1954, ki pravi: »Netenje narodne in rasne mržnje je na obeh področjih prepovedano in vsako dejanje te vrste bo kaznovano.«

Prav tako ne smemo pozabiti, kar predpisuje 15. člen pariške mirovne pogodbe z dne 10. februarja 1947, ki je postala v italijanski republiki veljavna z zakonom št. 1430 z dne 28. novembra 1947, in ki pravi: »Italija bo z vsemi potrebnimi sredstvi skrbela za zagotovitev vsem osebam, ki spadajo pod njeno oblast, ne glede na raso, spol, jezik in vero, uživanje človeških pravic in temeljnih svoboščin, vključno svobodo izražanja, tiska, vere, političnega mišljenja in javnega združevanja.«

Z zajamčenjem italijanskim državljanom slovenskega jezika ugleda, ki jim pritiče, svobodnega uživanja pravic, ohranitve etničnih značilnosti ter kulturne in gospodarske imovine, v duhu razumevanja in vzajemnega sodelovanja, bo prišlo do utrditve zaupanja in pomiritve duhov, kar bo valoriziralo in povzdignilo ideale in koristi vseh jezikovnih skupin, tako v krajevnem kot v državnem merilu ter tudi v širšem merilu, ki nastaja med vsemi evropskimi narodi.«

Dr. Škerk zaključuje svojo obrazložitev s besedami:

»Zakonski osnutek, ki ga danes predlagam, odraža stvarno nujnost v deželi ter nudi priložnost za dolgovano izpolnitev obveznosti, ki jih je država sprejela z mednarodnimi pogodbami.«

ZA
NAŠE
NAJMLAJŠE

Snežek

4

piše in riše
Miki Muster

16. Potem je ribo izpusil in se obhliznil. Okus mu je ugnjal. Se enkrat je zasadi zobe vanj, in tolko časa orepal z njo po zraku, dokler ni odtrgal koščka mesa in ga požrl. Zadovoljno se je ozrl po materi, ki je stala od sreče. Trije medvedje pa so iz varne razdalje opazovali, kako pospravlja Snežek kos za kosom.

19. Kaj se je zgodilo? Ko je Belka videla, da je Snežek izgini v valovih, je brez razburjenja zajela sapo in se spustila v vodo. Takoj je opazila mladiča, kako otepa pod vodo. Zaplavala je pod njega. Ko je začutila, da se je oklenil njenega kožuh, se je dvignila na površje.

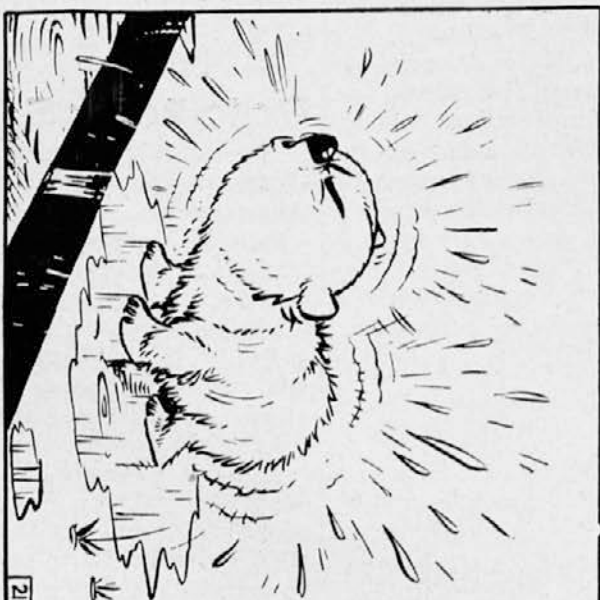
17. Jaka, ki je vse to opazoval, je vrgel preostale ribe stari medvedki, ki jih je s slastjo požrla, saj je bila zares sestršana. V zadnjih mesecih je le redkokdaj prišla iz brloga po hrano. Ko je počutila vse ostanke, je pograbila mladiča z zobmi in se spustila po skalah k vodi. Tu ga je odložila.

20. Snežek je bil na smrti preplašen. Ubožec sploh ni vedel, kaj se je zgodilo. Oči, usesa, nos, usta, vse je bilo polno mrzle tekočine. Prihal je in kašljal, pljuval in stresal z glav, potem pa je opazil, da čepi na hrbtu svoje matere medvedke. Ta je s Snežkom nekajkrat preplavala bazen, nato pa stopila na suho.

18. Snežek ni vedel, kaj je voda in je hotel stopiti nanjo. Toda — Ojoi! — pod šapo ni dobil opore in — štrbunk — že je bil v temnih valovih, ki so se zgrnili nad njim. Kako se je ustrašil! Ni vedel, kaj se godi z njim. Orepal je z vseni štrtimi, dokler ni začutil pod nogami opore. Trdno se je oprjel.

21. Tako so se pričeli Snežkovi doživljanji, ki jih bo še za polno knjigo. Kaj se je zgodilo z njim prej, tega ne bomo nikoli izvedeli, ker v volhni, kjer sta prebivala s svojo materjo Belko, ni smel pokukati prav nihče, še Uruk ne. No, zato mu bomo pa odslej tem verneje sledili in ga opazovali.